

สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของ  
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42  
THE STATE AND GUIDELINES FOR DEVELOPMENT OF ACADEMIC  
ADMINISTRATION IN SCHOOLS UNDER SECONDARY SCHOOL DISTRICT 42

คณะศรัทธา ประสงค์ผล \*

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 331 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงสุด รองลงมาคือด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่ บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ส่วนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำสุด 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น จัดให้มีโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการของครูอาจารย์และนักเรียนต่างสถาบัน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อความสัมพันธ์ที่ดีและความก้าวหน้าทางด้านวิชาการ จัดกิจกรรมด้านวิชาการเพื่อเป็นการสานความสัมพันธ์กับองค์กรอื่นและส่งนักเรียนเข้าไปร่วมกิจกรรมกับสถาบันหรือองค์กรอื่น ทั้งภาครัฐ และเอกชน โดยกำหนดคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ นักเรียน หรือ ครู อาจารย์ ที่จะเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นักเรียน ครู อาจารย์ ไปต่างประเทศ

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา การบริหารงานวิชาการ

\* นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น,

## **Abstract**

The objectives of this research were to study the state and guidelines for development of academic administration of education school district 42. The Samplings were school directors, deputy directors, chief of departments and teachers with the total of 331 persons. The tools of the survey were questionnaires and structural interviews. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The results showed that as a whole, 1) Frequency counts, the state for academic administration was at high level. Means of each aspect were put in order from the highest to the lowest, namely: development of learning process, the evaluation and education equivalence transfer, development of internal quality assurance, educational guidance, education communications, promoting and involving the community: an individual, the student's family, other organizations and institutions related to educational management, teaching media development, innovations and technology, promotion of the community's academic knowledge, research's and development for quality education, development of learning resources, cooperation in academic development with other schools. 2) Guidelines for development of academic administration in cooperation of academic administration between educational schools and other organizations: to organized academic knowledge-exchange programmed for teachers and students both domestic international schools developed better relationships and academic progress organized academic activities can maintained good relationships with other organizations by regularly sending students to attend academic activities with both private and government sectors. Teachers and students who attended knowledge-exchange program must be qualified and well-knowledged, especially international exchanged program.

**Keywords :** Guidelines for development, Academic administration

## บทนำ

การศึกษานั้นถือได้ว่าเป็นระบบใหญ่ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต สุขภาพร่างกาย จิตใจ ทางด้านครอบครัว สังคม วัฒนธรรม รวมถึงเศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม (ประเวศ วะสี, 2550) ซึ่งกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552 – พ.ศ.2561) นั้นเน้นพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ที่มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า สามารถดึงดูดคนเก่ง คนดีมีใจรักในวิชาชีพครูมาเป็นครู พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกระดับ ทุกประเภทให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ สำหรับการศึกษาและเรียนรู้ทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และการศึกษตามอัธยาศัย พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ที่เน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาและองค์กรปกครอง 7 ส่วนท้องถิ่นรวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนและทุกภาคส่วนมีระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554) ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ว่าการปฏิรูปการศึกษาเป็นหนึ่งในวาระเร่งด่วนที่คณะรัฐมนตรีดำเนินการแก้ไขเพื่อพัฒนาระบบการศึกษาของไทยซึ่งเป็นที่สนใจในการผลิตและพัฒนาบุคลากรของประเทศเพื่อนำไปสู่การเสริมสร้างสมรรถนะของคนไทยให้มีความพร้อมสำหรับก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจและสังคมในโลกศตวรรษที่ 21 และให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาที่รัฐบาลได้มีนโยบายกำหนดไว้ (ชวนี ทองโรจน์, 2557)

งานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่ พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุดด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัวรวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญ ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ และนอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถานศึกษาทุกแห่งยังมีการนำผลการทดสอบวัดความรู้ระดับชาติ (O-NET) ไปใช้ในการประกันคุณภาพทางการศึกษา โดยมีการประกันคุณภาพภายใน การประกันคุณภาพภายนอก (สมศ.) โดยเฉพาะการประกันคุณภาพทางการศึกษารอบที่สามในมาตรฐานที่ 1 ผลการจัดการศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 5 ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ซึ่งเป็นกลุ่ม ตัวบ่งชี้พื้นฐาน มีน้ำหนักคะแนน 20 คะแนน เป็นน้ำหนักคะแนนมากที่สุดในมาตรฐานที่ 1 นี้ (มิตรสัน ดำธรรม, 2555)

ผลการสอบวัดความรู้ระดับชาติ (O-NET) ของสถาบันทดสอบทางการศึกษา สทศ. (องค์การมหาชน) ประจำปีการศึกษา 2555 ที่ผ่านมานักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 ซึ่งได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดอุทัยธานี มีผลทดสอบทางการศึกษาอยู่ระดับที่ 19 จากทั้งหมด 42 เขตทั่วประเทศ พร้อมกับผลการสอบวัดความรู้ระดับชาติ (O-NET) ประจำปีการศึกษา 2556 มีคะแนนเฉลี่ย 8 กลุ่มสาระเพียงคะแนน 37.59 เท่านั้น (เอกสารรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 ประจำปี 2556) และจากการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผลการประเมินของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 นั้น รับรอง 25 แห่ง ไม่รับรอง 25 แห่ง ซึ่งคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ร้อยละ 50 เท่านั้น (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2557)

จากผลการสอบวัดความรู้ระดับชาติ (O-NET) และ ผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 นี้ อาจมองได้ว่าการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 (จังหวัดนครสวรรค์ และ จังหวัดอุทัยธานี) นั้นควรที่จะมีการพัฒนาในด้านการจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผลการศึกษาหรืออีกทั้งการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551 ซึ่งอาจจะพัฒนาโดยมองจากปัญหาด้านวิชาการด้านอื่นและปัญหาภายในโรงเรียนอีกหลายด้าน ซึ่งจะทำให้ผลการสอบวัดความรู้ระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ดีขึ้นกว่าเดิม

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับ สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายพัฒนาผู้บริหารและพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนตลอดจนถึงการใช้เป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปพัฒนาตนเองด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริหารเพื่อให้เกิดผลดีในการจัดการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษาต่อไป

### **วัตถุประสงค์การวิจัย**

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42

### **วิธีการดำเนินการวิจัย**

การวิจัย เรื่องสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ครอบคลุมจังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดอุทัยธานี เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูหัวหน้ากลุ่มสาระ และครูผู้สอน ของโรงเรียนสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 จำนวน 58 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 2,389 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 331 คน แสดงตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและตัวอย่าง

ตำแหน่ง	ประชากร	ตัวอย่าง
ผู้บริหารสถานศึกษา	550	76
ครูผู้สอน	1,836	255
รวม	2,389	331

### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1) แบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นเชิงตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ วิเคราะห์โดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ซึ่งจะมีเกณฑ์สำหรับแปลความหมายดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2) แบบสัมภาษณ์ โดยนำข้อคำถามที่มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย และ ระดับน้อยที่สุด เป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน

### ผลการวิจัย

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามตามประเภทกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) ประเภทผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 76 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นหัวหน้ากลุ่มสาระ คิดเป็นร้อยละ 64.47 รองลงมาเป็นตำแหน่งรองผู้อำนวยการโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 22.37 มีระดับการศึกษาวุฒิการศึกษามัธยมศึกษาโท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.84 รองลงมา เป็นวุฒิปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 32.90 ในส่วนช่วงอายุ มีอายุระหว่าง 41 ปีขึ้นไป มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.16 รองลงมา อายุ 31-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.47 มีประสบการณ์ด้านการบริหาร มากกว่า 20 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.62 รองลงมา 11-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.32

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไป ในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
<b>1. ตำแหน่ง</b>		
1.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน	10	13.16
1.2 รองผู้อำนวยการโรงเรียน	17	22.37
1.3 หัวหน้ากลุ่มสาระ	49	64.47
<b>2. วุฒิการศึกษา</b>		
2.1 ปริญญาตรี	25	32.90
2.2 ปริญญาโท	47	61.84
2.3 ปริญญาเอก	4	5.26
<b>3. อายุ</b>		
3.1 น้อยกว่า 25 ปี	2	2.63
3.2 26-30 ปี	6	7.90
3.3 31-35 ปี	11	14.47
3.4 36-40 ปี	9	11.84
3.5 41 ปีขึ้นไป	48	63.16
<b>4. ประสบการณ์ด้านการบริหาร</b>		
4.1 ต่ำกว่า 5 ปี	8	10.53
4.2 5-10 ปี	8	10.53
4.3 11-20 ปี	20	26.32
4.4 มากกว่า 20 ปี	40	52.62

2) ประเภทครูผู้สอน สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ในตำแหน่งครูผู้สอนผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 255 คน พบว่าระดับการศึกษามีวุฒิปริญญาตรี มีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 70.20 และ วุฒิปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 29.80 ช่วงอายุระหว่าง อายุ 26-30 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 28.63 รองลงมา อายุ 41 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 27.06 มีประสบการณ์ด้านการสอน 5-10 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.63 รองลงมา 11-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.88

ตารางที่ 3 ข้อมูลทั่วไป ในตำแหน่งครูผู้สอน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
<b>1. วุฒิการศึกษา</b>		
2.1 ปริญญาตรี	179	70.20
2.2 ปริญญาโท	76	29.80
2.3 ปริญญาเอก	0	0
<b>2. อายุ</b>		
3.1 น้อยกว่า 25 ปี	19	7.45
3.2 26-30 ปี	73	28.63
3.3 31-35 ปี	61	23.92
3.4 36-40 ปี	33	12.94
3.5 41 ปีขึ้นไป	69	27.06
<b>3. ประสบการณ์ด้านการสอน</b>		
4.1 ต่ำกว่า 5 ปี	63	24.71
4.2 5-10 ปี	73	28.63
4.3 11-20 ปี	66	25.88
4.4 มากกว่า 20 ปี	53	20.78

สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 พบว่าการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 โดยภาพรวมทั้ง 12 ด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ( $\bar{x} = 4.077$ ) โดย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงสุด ( $\bar{x} = 4.132$ ) รองลงมาคือด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติระดับมาก ( $\bar{x} = 4.123$ ) ส่วนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำที่สุด ( $\bar{x} = 4.021$ )

#### ตารางที่ 4 สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาเขต 42

การบริหารงานวิชาการ	$\bar{x}$	sd.	ระดับการปฏิบัติ
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.107	.481	มาก
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.132	.418	มาก
3. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	4.123	.465	มาก
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา	4.049	.529	มาก
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา	4.059	.510	มาก
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.042	.512	มาก
7. การนิเทศการศึกษา	4.073	.474	มาก
8. การแนะแนวการศึกษา	4.077	.492	มาก
9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.120	.462	มาก
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน	4.059	.577	มาก
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น	4.021	.505	มาก
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่ บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	4.068	.546	มาก
ภาพรวม	4.077	.035	มาก

#### การอภิปรายผลและสรุป

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 42 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้บริหารงานวิชาการทั้งหมด 8 คน โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติการบริหารงานวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย และ น้อยที่สุด แต่ละด้านเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์แต่ผลการวิจัยพบว่า แต่ละด้านไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เนื่องจากว่า มีการปฏิบัติการบริหารงานวิชาการอยู่ระดับมาก ดังนั้น ในการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นการถามข้อเสนอแนะในการดำเนินการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42

##### 1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1.1 ให้ครูวิเคราะห์ความต้องการของชุมชนว่าต้องการให้ลูกหลานได้เรียนรู้สิ่งใดจากโรงเรียนแล้วนำมาจัดทำเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนตามความต้องการของชุมชน โดยจัดหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาคนด้านความคิด จิตใจ และমনะคติ พัฒนาคนที่มีความคิดจิตใจที่เป็นกลาง หรือหลักสูตรที่สร้างคนตามศักยภาพที่มีอยู่



1.2 มีการส่งครูเข้ารับการอบรม เพิ่มเติมทักษะความรู้ ที่นำมาพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน หลักสูตรที่ช่วยส่งเสริมศักยภาพของคนที่มียุให้เต็มศักยภาพ ความสามารถในการพึ่งตนเอง โดยไม่ต้องอาศัยผู้อื่น

## 2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

2.1 เน้นให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ใช้สื่อนวัตกรรม ต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยปรับให้เหมาะสมกับนักเรียนโดยสังเกตพฤติกรรมการตอบรับของนักเรียน เพื่อนำมาปรับปรุงอยู่เสมอ

2.2 ส่งเสริมด้านการพัฒนาเรียนรู้โดยการให้นักเรียนไปทัศนศึกษาดูงานนอกสถานที่ ที่มีประโยชน์จริง ๆ ให้สามารถนำกลับมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ ต่อยอดความรู้ได้ จากความสนใจของนักเรียนและชุมชนเป็นสำคัญ

## 3. ด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน

3.1 กำหนดกฎเกณฑ์ระเบียบการวัดผล ประเมินผล การเทียบโอนผลการเรียนที่ชัดเจน และ ให้ครูศึกษากฎเกณฑ์ระเบียบให้เข้าใจ ปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

3.2 ให้ครูใช้ความหลากหลายในการวัดผลประเมินผล โดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และจากประสบการณ์จริง ดูจากผลงานที่เป็นที่ประจักษ์

3.3 กำหนดเป้าหมายการประเมินผลการศึกษา เน้นการพัฒนากระบวนการทางปัญญา และความสามารถของคน เพื่อสร้างคน กระบวนการแก้ปัญหาของคน เพื่อการแก้ปัญหาของสังคม และประเทศ เพื่อฝึกฝนอบรมคนให้มีเหตุผล วางรากฐานทางปัญญา คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมให้กับนักเรียน เพื่อให้เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติครบถ้วน

## 4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

4.1 ส่งเสริมการทำวิจัยทางการศึกษาแบบมุ่งโครงการพัฒนา โดยดำเนินการทำโครงการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อเป็นการแก้ปัญหาทางการเรียนของนักเรียน พร้อมกับสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูอาจารย์ที่ทำงานวิจัยดีเยี่ยม

4.2 ตั้งเป้าหมายการศึกษาที่เน้นการศึกษาวิจัย เพื่อสร้างองค์ความรู้ และสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ เน้นการจัดทำโครงการวิจัยและโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่ดี เพื่อค้นหาค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ และเน้นให้นักเรียนมีความสามารถสร้างและผลิตเทคโนโลยีได้ โดยคิดค้นจากหลักเทคโนโลยีที่เรียนมา แล้วนำมาพัฒนาดัดแปลงและต่อยอด ด้วยความคิดริเริ่ม ความเชี่ยวชาญ และความอุตสาหะที่มีอยู่ในตน

## 5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

5.1 ส่งเสริมให้ไปศึกษาดูงานด้านการผลิตสื่อนวัตกรรมใหม่ ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่เหมาะกับโรงเรียน แล้วนำมาปรับปรุงใช้ให้เกิดประโยชน์กับนักเรียนและโรงเรียน และเพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์กับครูอาจารย์

5.2 ส่งเสริมให้มีการสัมมนาอบรมเชิงปฏิบัติด้านสื่อ นวัตกรรม และ เทคโนโลยีทางการศึกษา ในแต่ละกลุ่มสาระเพื่อจะได้คิด สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ ๆ เสมอ และควรตรวจสอบว่าโรงเรียนเขา กลุ่มสาระใดยังขาด สื่อ นวัตกรรม และ เทคโนโลยีทางการศึกษาตัวไหน ก็จัดหาเพิ่มเติมให้ครบทุกกลุ่มสาระ

#### 6. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

6.1 ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และ นิเทศ กำกับติดตาม ประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

6.2 จัดระบบข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ของผู้เรียน ของสถานศึกษา ของตนเอง เช่น จัดเส้นทาง/แผนที่และระบบการเชื่อมโยงเครือข่ายห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดสถาบันการศึกษา พิพิธภัณฑ์ พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ

#### 7. ด้านการนิเทศการศึกษา

7.1 ควบคุมดูแลการนิเทศ ให้เป็นไปตามข้อกำหนด เป็นระบบ และควรจัด การนิเทศอย่างต่อเนื่องโดยสังเกตบรรยากาศให้เป็นแบบกันเองไม่เคร่งเครียดเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน

7.2 จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างครูผู้สอนและศึกษานิเทศก์ โดยนำผลการนิเทศมาวิเคราะห์ร่วมกัน และ นำผลที่ได้มาปรับแก้ สำหรับปัญหาที่พบในการเรียนการสอน

#### 8. ด้านการแนะแนวการศึกษา

8.1 จัดทำแบบสอบถามหรือจัดประชุมเรื่องมุ่งหวังหรือความต้องการด้านการศึกษา เพื่อให้ทราบว่าเด็กนักเรียน ผู้ปกครอง และ คนในชุมชน มีความต้องการให้เด็กศึกษาต่อด้านใด และ เพื่อให้ผู้ปกครองและเด็กนักเรียนทราบความต้องการของกันและกัน เพื่อลดปัญหาที่ผู้ปกครองมักจะเป็นผู้เลือกให้นักเรียนเอง

8.2 จัดแนะแนวการศึกษาต่อซึ่งต้องการผู้จบสายอาชีพมากกว่าสายสามัญ และคำนึงถึงความต้องการในอนาคต และจัดวิทยากรมาให้ความรู้ให้ครบทุกสายอาชีพ ทุกสายงาน

#### 9. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

9.1 จัดประชุมครูอาจารย์เพื่อชี้แจงข้อมูลให้ได้รับทราบทำความเข้าใจถึงความจำเป็นเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาแก่ครูอาจารย์ทุกคนให้ รับทราบและเข้าใจตรงกัน ตระหนักเห็นถึงความสำคัญ โดยแบ่งงาน แบ่งหน้าที่ กำหนดฝ่ายพร้อมผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน

9.2 กำหนดโครงสร้าง เป้าหมายความสำเร็จ เกณฑ์การประเมิน ตัวชี้วัดอย่างชัดเจน ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ จัดประเมินสถานศึกษาปีละ 2 ครั้ง หรือ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

10. ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

10.1 ควรใช้กิจกรรมในการถ่ายทอดความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ให้เด็กในชุมชน ผู้ปกครอง ได้เข้ามามีส่วนร่วมเสมอ เช่น งานนิทรรศการด้านวิชาการ

10.2 โรงเรียนจัดกิจกรรมอบรมเผยแพร่ให้ความรู้แก่ชุมชน ให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา แลกเปลี่ยนความรู้ในชุมชน นำความรู้ในชุมชนที่มีประโยชน์สอดคล้องกับหลักสูตรนำมาจัดการเรียนการสอนเพิ่มทักษะ ประสบการณ์ให้กับนักเรียน อย่างหลากหลาย

11. ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

11.1 จัดให้มีโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการของครูอาจารย์และนักเรียน ต่างโรงเรียน ต่างสถาบัน ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ เพื่อความสัมพันธ์ที่ดีและความก้าวหน้าทางด้านวิชาการ

11.2 จัดกิจกรรมด้านวิชาการเพื่อเป็นการสานความสัมพันธ์กับองค์กรอื่น และ ส่งนักเรียนเข้าไปร่วมกิจกรรมทางวิชาการ ตามสถาบันอื่น องค์กรอื่น ทั้งภาครัฐ และเอกชน ที่ได้จัดขึ้นเสมอ

12. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

12.1 จัดให้ผู้ปกครอง บุคคลในชุมชน มาแลกเปลี่ยนความรู้ และทำการสำรวจความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา ทั้งภาครัฐ และ เอกชน

12.2 ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาวิชาการและการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษา โดยส่งครูอาจารย์เข้ารับการอบรม กับบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

จากผลการวิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 มีประเด็นที่น่าสนใจที่ผู้วิจัยขอนำมาสรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนโดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ซึ่งได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์ และ จังหวัดอุทัยธานี นั้น มีผู้อำนวยการเขตที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการโรงเรียนในสังกัด กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาที่ชัดเจนปฏิบัติได้ง่าย มีการบริหารจัดการภายในโรงเรียนในรูปแบบทีมเวิร์ค พร้อมกับผู้อำนวยการเขตคอยดูแลอย่างใกล้ชิด มีนโยบายพัฒนาการเรียนการสอนด้านวิชาการแบบเชิงรุก

ตลอดเวลา มีการแบ่งฝ่ายงานความรับผิดชอบกันอย่างชัดเจน ทำให้การติดต่อประสานงานมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว คล่องตัว มีการติดตามผลประเมินผลงานด้านวิชาการ พัฒนาปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา อีกทั้งครูและผู้บริหารโรงเรียนต่าง ๆ ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการที่จะสนองนโยบายของเขต และ ตระหนักเห็นถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ ที่มีคุณภาพ จะส่งผลให้นักเรียนและโรงเรียนมีชื่อเสียง ซึ่งเป็นงานหลักของสถานศึกษา เพราะการบริหารงานวิชาการมีความสำคัญต่อคุณภาพของสถานศึกษา โดยเฉพาะคุณภาพของผู้เรียนและส่งผลถึงคุณภาพในทุกด้านของการบริหารโรงเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) และจากผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องกระบวนการบริหาร ส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติงานของครู เอาใจใส่ในการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ จึงได้รับความร่วมมือจากครูผู้สอน ดังที่ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545) กล่าวถึงการบริหารสถานศึกษา สรุปได้ว่าการบริหารโรงเรียนนั้น ผู้บริหารต้องยึดหลักการบริหารให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยอาศัยหลักการบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไปตามโครงสร้างการบริหารของโรงเรียน หรือกระทรวงศึกษาธิการกำหนดตามกฎหมาย และการใช้ภาวะผู้นำมาใช้ในการบริหารโรงเรียน และสอดคล้องกับ ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546) ซึ่งได้อธิบายไว้ว่า ในสถานศึกษางานวิชาการอยู่ในความรับผิดชอบของผู้บริหาร รวมทั้งผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนครูอาจารย์ โดยผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการร่วมกับครูผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีชา หมดโนต (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สมรรถนะด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่าสมรรถนะด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก งานวิจัยของ พิมพ์ประวีณา บุญเอี่ยม (2553) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ เพื่อรองรับสู่การเป็นสถาบันอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3 พบว่าระดับการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดของครู พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก งานวิจัยของ สงคราม วันแย้ม (2554) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่อง การศึกษาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามเจตคติของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 พบว่าระดับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับดีมาก งานวิจัยของณรงค์ ดิษดี (2554) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่อง สมรรถนะการบริหารงานวิชาการโรงเรียนกีฬาในเขตภาคเหนือ พบว่า สมรรถนะการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก งานวิจัยของ วันดี โชติศรีพันธุ์พร (2554) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองท้องถิ่น จังหวัดพิจิตร พบว่า

โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยผลการวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นได้ว่า สภาพการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณารายด้าน ทั้ง 12 ด้าน พบว่า การบริหารงานวิชาการมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์และบุคลากร นั้นมีความรู้ความสามารถ ร่วมกันวางแผน จัดทำแผนการเรียนรู้ ผลิตรายวิชาหรือหน่วยการเรียนรู้ที่ทันสมัยเหมาะสมกับนักเรียน ส่วนการบริหารงานวิชาการด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นและ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ แม้จะมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้เพราะครูอาจารย์มีภาระหน้าที่หลายด้านจึงเข้าร่วมงานหรือกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ที่โรงเรียน หรือ สถาบันอื่นจัดขึ้นได้น้อย ทั้งค่าใช้จ่ายและระยะทางก็เป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรม

### ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และในรายด้านทุกด้านพบว่ามีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน จึงแสดงให้เห็นว่าผู้บริหาร ครูผู้สอน ทุกท่านให้ความสำคัญในงานวิชาการ ซึ่งงานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา ซึ่งผลสำเร็จที่เกิดขึ้นได้นั้น ก็ขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการบริหารงานวิชาการ ในด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นและ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ แม้จะมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้เพราะครูอาจารย์มีภาระหน้าที่หลายด้านจึงเข้าร่วมงานหรือกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ที่โรงเรียน หรือ สถาบันอื่นจัดขึ้นได้น้อย ทั้งค่าใช้จ่ายและระยะทางก็เป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรม เมื่อทราบปัญหา ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ก็นำไปคิดหาหนทางแก้ไขปัญหาเพื่อเป็นการพัฒนางานวิชาการในด้านนี้ให้มีคุณภาพ โดยการสร้างเครือข่ายทั้งภายในและภายนอก โรงเรียนนั้น เพื่อสร้างความเข้มแข็ง ความร่วมมือกัน เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษา ครูอาจารย์ได้เรียนรู้เทคนิคใหม่ ๆ ในการนำหลักสูตรไปใช้ได้ สนับสนุน ส่งเสริม ให้ครูมีความรู้ความสามารถด้านวิชาการต่าง ๆ จัดหาสื่อ นวัตกรรม หรือ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และ สิ่งที่สำคัญคือ การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถ ที่ใช้ในการเลี้ยงดูตัวเองได้ และใช้ทฤษฎีการบริหารงานตามวงจรคุณภาพ PDCA ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการที่จะพัฒนางานด้านวิชาการทุกด้านให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลได้มาตรฐาน โดยเฉพาะด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ต้องมีวงจร (Cycle) เข้าไปเป็นตัวดำเนินการตามขั้นตอน 4 ขั้น PDCA คือ วางแผน (Plan) ปฏิบัติ (Do) ตรวจสอบ (Check) และนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข (Act)

### ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรที่จะศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการบริหารงานวิชาการ เพื่อให้เห็นถึงสภาพและปัญหาของการบริหารโดยภาพรวม เพื่อนำผลที่ได้มาพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ก่อให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลในการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นหนึ่งในหลักการบริหารสถานศึกษาที่ดี
2. ควรที่จะมีการศึกษากระบวนการจัดการบริหารด้านเครือข่ายและกิจกรรม ที่ให้คณาจารย์มีส่วนร่วมเพื่อสร้างความสามัคคีกันภายในเครือข่าย ที่มีประสิทธิภาพ

### เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ขวณี ทองโรจน์. (2557, 30 กันยายน). สถานการณ์ศึกษาชีวิตวิถีการเรียนรู้ของไทยให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ. มติชน, 16.
- ณรงค์ ดิษดี. (2554). สมรรถนะการบริหารงานวิชาการโรงเรียนกีฬาในเขตภาคเหนือ (สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).
- ประเวศ วะสี. (2550). ระบบการศึกษาที่คณาจารย์นำความรู้. นนทบุรี: โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.
- ปรีชา หมดโนต. (2550). สมรรถนะด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน อำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2. (การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพมหานคร.
- พิมพ์ประวีณา บุญเยี่ยม. (2553). แนวทางการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดอุดรธานี เพื่อรองรับสู่การเป็นสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3. (การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).

- มิตรสัน ดวงธรรม. (2555). แนวทางการพัฒนางานวิชาการตามทัศนะผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40. (การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).
- วันดี โชติศรีพันธุ์พร. (2554). การศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองท้องถิ่น จังหวัดพิจิตร. (สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).
- สงคราม วันแย้ม. (2554). การศึกษาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามเจตคติของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. (การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42. (2556). เอกสารรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET). นครสวรรค์: ม.ป.พ.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2557). เอกสารรายงานสรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: สหાયบล็อกลและการพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 -2561). กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุกฤตา เกตานนท์. (2555). ปัญหาและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอโคกเจริญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 กรณีศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก. (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา).